

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק חיה" 580546158

גליון מספר 310

י"א אב
תשפ"ג

פרשת ואתחנן

דרך חיים

אמנם בהשגת ה' יתברך לא שייך שמים וארץ, משום שהוא נעלה מכל תיאור שכזה, וביחס אל עצמותו ישנה אמונה בלבד.

אנו קרואים לא רק לייחד את ה' לפי מידת השגתנו, אלא לדבוק בו גם במדרגת 'אמונה' - מעבר לכל הכרה והבנה, בביטול מוחלט אל עשיית רצונו גם למעלה מכל טעם ודעת.

שבת שלום!

נאמר בפרשה "וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" (דברים ד לט) - שזהו יסוד מצות האמונה. הרב שך אמר כי מאז ומעולם התפלא מדוע מכנים מצוה זו בשם 'אמונה', הלא בפשוטו יכול האדם בשכלו לדעת כי יש לעולם בורא ומנהיג. כן מתוך התבוננות האדם בבריאה, ועוד יותר מכך בהתבוננותו בגופו שלו - "מבשרי אחזה אלוה" יכול האדם לראות את הנהגת ה' אותו וכי הוא חלק מבריאה מסודרת, וכי יש בורא לעולם. שאלה זו אף שאל הרב שך את הגר"ז סולובייצ'יק אשר השיבו כי שאל כן את אביו ר' חיים מברסק, אשר השיבו כי יש גבול מה האדם יכול להשיג בשכלו, וכי האמונה היא ביחס למה שמעבר להשגת האדם.

זו הסיבה שאנו מכוונים בקראנו את מילת "אחד" שב"שמע ישראל" להמליך את ה' למעלה, למטה ובד' רוחות השמים, ולא במילת "ה' אלקינו". המילה "ה' אחד" שקולה כנגד האיסור "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", בעוד "ה' אלקינו" כנגד "אנכי ה' אלקיך". מרגע שאדם המליך את ה' בשמים ובארץ ובד' רוחות הרי שאין עוד חשש שיעשה לו אלהים אחרים, שכן אין לו כל השגה מחוץ לשמים והארץ.

העלון מוקדש לעילוי נשמת
אברהם (אנגלמן) בן משה אליהו ז"ל

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

מנהג היה בידו לבקר בכל ערב שבת את החולים המאושפזים בבתי החולים שבמרכז העיר, ללחוץ את ידם, לאחל להם ברכת "החלמה מהירה" ולעודדם.

פעם סר לביה"ח 'ביקור-חולים' כדי לבקר חולה מסוים שאושפז באחת המחלקות. הוא שוטט בפרוזדורים הארוכים כדי למצוא את חדרו של אותו החולה.

פועל הנקיון עטור הזקן, שהיה לבוש חלוק לבן ובידו מטאטא, הבחין בר' אריה כשהוא נבוך ואינו מוצא את דרכו, ניגש אליו ושאלו אם יכול הוא לסייע בידו. התבונן בו ר' אריה ואמר לו: "תודה על הנכונות, אולם תחילה יורשה לי לשאול: אם מי יש לי הכבוד לדבר?".

אמר אותו פועל נקיון לר' רפאל לוין, בנו של ר' אריה: "זה למעלה משלושים שנה שאני עובד בביה"ח, ומעולם, פשוט מעולם, לא חלק לי אדם כבוד כזה בשיחתו עמי כפי שנהג אביך ז"ל באותה שיחה...".

(צדיק יסוד עולם עמוד 150)

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק חיה" 580546158

הלכה ומנהג

כתב מרן השו"ע (או"ח רפד א): "מפטירין מענינה של פרשה". כתב האבודרהם (דיני תפילת שחרית של שבת) שטעם קריאת ההפטרה "לפי שגזרו שמד על ישראל שלא יקראו בתורה, וכנגד שבעה שהיו עולין לקרות בתורה, ואין קורים פחות משלושה פסוקים עם כל אחד ואחד תקנו לקרות כ"א פסוקים בנביאים... ולכן נקראת הפטרה, לפי שהיו נפטרים בה מקריאת התורה". והלבוש (רפד א) כתב כי הגזירה הייתה על התורה והכתובים, ולכן קוראים דווקא מדברי הנביא.

דין זה של קריאה בתורה מעין עניין הפרשה אמור מפרשת בראשית עד י"ז בתמוז. שבימי בין המצרים קוראים 'תלתא דפורענותא' - שלוש הפטרות העוסקות בחורבן הקרב לבוא על ירושלים, לאחר מכן 'שבעתא דנחמתא' - שבע הפטרות של נחמה, ו'תרתא דתיובתא' - שתי הפטרות העוסקות בתשובה לקראת ראש השנה ויום הכיפורים. עוד נוהגים לייחד הפטרות בשבתות מיוחדות, כשבת חנוכה ו'שבת הגדול' - שלפני חג הפסח.

מדברי הלבוש (שם) עולה כי אין חובת ההפטרה שווה לחובת הקריאה בתורה. אמנם מרן השו"ע (קמו ג) פסק ש"אסור לספר (-לדבר) כשהמפטיר קורא בנביא עד שישלים, כמו בספר-תורה". כן ציין המ"ב (שם ס"ק טז) לדברי השו"ע (רפד ג) ש"צריך לכוין לברכות הקוראים בתורה ולברכות המפטיר, ויענה אחריהם אמן".

הלבוש (שם) תמה לפיכך על כך שלא כותבים את ההפטרה על קלף, כדין ספר-תורה. אך הט"ז (רפד ה) והמג"א (פתיחה לסי' רפד) כתבו שיוצא לכתחילה ידי חובה בקריאה מתוך ספר. אמנם גם לדעת המג"א (שם) והא"ר קריאה מתוך ספר מודפס הוא דווקא כשמודפס בו כל אותו נביא מתחילתו ועד סופו, ולא ספר שיש בו רק את ההפטרה או ההפטרות ולא שאר לשון הנביא, בשונה מדעת הט"ז (שם) והחזו"א (ארחות רבנו ג עמ' רלב) שסברו שאין צורך להקפיד בכך. אך הגר"א סבר כי העיקר כדעת הלבוש, ושכן יש לנהוג, ועל דבריו כתב מרן המ"ב (סק"א) "וכעת נתפשט זה בהרבה קהלות ישראל ואשרי חלקם", והוסיף (שעה"צ ד) "אבל בודאי הצבור שהיכולת בידם יש להם לכתוב נביאים כדן, ובפרט בימינו שמפזרין הרבה כסף על תכשיטי בית הכנסת שאין נחוץ כ"כ... בודאי מצוה להתנאות בכתוב נביאים הקדושים".

בשבוע הבא בלי נדר נרחיב בסוגיה זו הלכה למעשה.

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה |

האם מותר לכבס ולרפרף בעיתון קודם התפילה?

תשובה |

כביסה ממוינת, עיון חטוף בעיתון, הורדת הפח וכל דבר עראי- מותרים קודם התפילה לכתחילה, כך פסק מרן הגרש"ז (דעתו מובאת בספר תפילה כהלכתה). רק אוסיף ואומר שלאחר עיון בעיתון קודם התפילה ברור שהתפילה לאחר מכן תהיה שונה מאשר אם יעיין עיון חטוף בספר מוסר או קטע תלמוד קודם התפילה.

שאלה |

שכחתי להתפלל מעריב משום שנרדמתי, האם יש להשלים את התפילה קודם תחנון או לאחריו?

תשובה |

מרן המ"ב (סי' ק"ח ס"ק יב) פוסק שכיוון שאין להפסיק בין התפילה לנפילת אפיים- יש להשלים את תפילת ערבית שהחסיר רק לאחר נפילת אפיים.

כמים חנים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

התפילה של משה

שאלות על הפרשה

1. מאיפה שמעו בני ישראל את קול ה' בהר סיני?
2. מה הכוונה "גוי גדול"?
3. מה קרה בחרב?
4. מה כתוב בדיבר החמישי בעשרת הדיברות?
5. מי הכניס את בני ישראל לארץ?
6. באיזה ים הטביע ה' את המצרים?
7. מי הם ה"סגולה"?
8. מה הם "צבא השמים"?
9. כמה עמים ילחמו בבני ישראל בארץ?

משה מגלה לבני ישראל שהתפלל, התחנן וביקש מה' שוב ושוב להיכנס לארץ-ישראל אך ה' לא ענה לתפילותיו, משום שגזר שמשה לא ייכנס לארץ אלא יראה אותה מרחוק בלבד.

משה מזכיר לבני-ישראל את הנפלאות שעשה ה' רק לבני ישראל, את המעמד המרגש בהר-סיני בו נתן דרך מיוחדת וחוקים שעוזרים לכל אחד מאיתנו ללכת בה. משה מזכיר שוב את עשרת הדברות, ומלמד את בני ישראל שמי ששומר על דרך ה' יזכה להישאר בארץ. משה דואג לבני-ישראל שאף אחד לא ישכח או יתבלבל בדרך ה' בכניסה לארץ, כשייפגשו עם העמים שגרים בה.

**האם גם לכם קרה שהתפלתם התחננתם
ואיבקשתם דבר שרציתם מאוד ואסוף קרה
אחרת ממה שרציתם?**

התבוננו במשה מזכיר לבני ישראל לשמור על דרך ה' כדי שיזכו להישאר בארץ, אחרי מסע ארוך במדבר, משה מבין איזו זכות זו להיכנס לארץ המובטחת.

ילדים יקרים,

תוכלו ללמוד תפילות לכתובת האייל:

kids@ish-tsadik.org.il

ומתנה מיוחדת תשלח בדואר לאחד מכם.

כמים תינים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

סיפור לאורו של ר' אריה

לפעמים מה שאנחנו חושבים על חבר, שכן, אח אחות, זה לא בהכרח מה שחושבים עליו בשמים. הרב אלישיב, שהיה גדול הדור, אמר לגיסו – רבי רפאל לוין, בנו וממשיך דרכו של ר' אריה לוין, שהתפילה שלו עושה הרבה טוב למעלה בגלל שהוא מצטער בשביל אחרים כאילו זה צער שלו ממש. איזו תפילה מיוחדת. לא כל אדם זוכה להיות בכזו רגישות להכניס ללב ולתפילות מה שעובר על אחרים.

אפשר להסתכל סביבנו ולראות אם יש מי שקשה לו, חסר לו ולנסות להרגיש את הכאב שלו, להתפלל עליו תפילה מכל הלב ואולי נזכה להיות כמו ר' רפאל לוין ולהמשיך את דרכו של ר' אריה.

שבת שלום!

